

วัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีไทใหญ่ ประเภทเครื่องดีและ เครื่องเป่า ในเมืองจ๊อกแม รัฐชาน สาธารณรัฐแห่ง สหภาพเมียนมา

ภัทระ คมขำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

ภาควิชาดุริยางคศิลป์ (ไทย)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: peenai2004@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องวัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีไทใหญ่ ประเภทเครื่องดีและเครื่องเป่าในเมืองจ๊อกแม รัฐชาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพลักษณะเสียงระเบียนวิธีการบรรเลง กลวิธีการบรรเลงและกลวิธีพิเศษรวมไปถึงบทเพลงที่นำมาบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดีและเครื่องเป่าของชาวไทใหญ่ ณ เมืองจ๊อกแม ในรัฐชาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ดนตรีประเภทเครื่องดีและเครื่องเป่ามีบทบาทในการแสดงลิเกจ๊าดไต ซึ่งไม่พบเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า พบคณะจ๊าดไต ๒ คณะใหญ่ได้แก่ คณะไตของครูจายปีะห่าน บ้านตองเนา กับคณะอ่องฮักเคอบ้านเมืองตั่ง ดนตรีประกอบการแสดงจ๊าดไตปรากฏทั้งดนตรีจ๊าดไตและดนตรีสากล ซึ่งจะใช้บรรเลงคั่นหลังจากขั้นตอนการแสดงละครเสร็จ คณะได้มีการประสมวงด้วยมอญแกงตอยอฮอร์น คีย์บอร์ด เช่าลงปัดและจี คณะอ่องฮักเคอมีการประสมวงรูปแบบเดียวกันแต่ไม่มีคีย์บอร์ด ทำนองเพลงพบว่า ๒ คณะมีการใช้บทเพลงเหมือนกัน ซึ่งวัฒนธรรมการบรรเลงจ๊าดไตจะเริ่มต้นด้วยเพลงโหมโรง“เปี้ยว”และบรรเลงเพลงลาด้วยเพลงอ่องหย่าอ่องจองทุกครั้ง

คำสำคัญ: ดนตรีไทใหญ่ เมืองจ๊อกแม รัฐชาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

Tai Yai's Musical Performing Culture of Percussion and Wind Musical Instruments in Kyaukme, Shan State of the Republic of the Union of Myanmar

Pattara Komkum

Ph.D., Assistant Professor,

Department of Music,

Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

E-mail: peenai2004@hotmail.com

Abstract

The present study is a qualitative research involving the percussion and wind musical instrument performing culture of Tai Yai music in Shan state, Republic of the Union of Myanmar. The study aims to investigate physical and sound characteristics, performance methods, performance and special techniques, as well as songs played with the percussion and wind musical instruments.

Music of percussion and wind musical instruments plays a pivotal role in Chad Tai. According to the field data elicitation in Kyaukme, wind musical instruments were not found. There are two Chad Tai performance troupes in Kyaukme: (1) Tai troupe of Kru Sai Par Harn in Ban Tong Nao and (2) the troupe of Ong Hug Ke in Ban Mueang Tang. Music performed in Chad Tai performances includes local and western instruments. It is played within band after a performance has completely been run on stage. The Tai group

composes its Chad Tai band by including Mong Kaeng, the Toy Yor Horn, keyboard, Chao Long Pad and Gee. For the group of Ong Hug Ke, the band is identically formed without keyboard. It is discovered that the two troupes use the same Chad Tai song. The songs must begin with an overture called “Piew”. and the final song called “Ong Yah Ong Chong”.

Key Word: Tai Yai’s Musical, Kyaukme, Shan State, Republic of the Union of Myanmar

ความนำ

ดนตรีจ๊าดไต เป็นวัฒนธรรมการบรรเลงที่สำคัญของชาวไทใหญ่ โดยมีปรากฏในพื้นที่ประเทศไทยแถบจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่เป็นส่วนใหญ่ ดนตรีจ๊าดไตเป็นการบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีประเภท “เครื่องตี” และ “เครื่องเป่า” เป็นหลักในการดำเนินทำนอง วงดนตรีวงนี้นอกจากบรรเลงเพื่อการขับกล่อมในงานประเพณีต่างๆ แล้ว ยังมีความสำคัญในการบรรเลงประกอบการแสดงที่เรียกว่า “ลิเกจ๊าดไต” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอเรื่องราวทั้งด้านชาดกทางพุทธศาสนา เรื่องวรรณคดี และเรื่องราวพื้นบ้านที่ผูกขึ้นเพื่อเป็นการสั่งสอนเยาวชนให้เติบโตเป็นคนดีของสังคม ถือเป็นตัวอย่างที่ดีของชาวไทใหญ่ที่มีต่อสังคมไทย ด้วยชาวไทใหญ่ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ประเทศไทยได้นำวัฒนธรรมด้านนี้มาเผยแพร่อย่างกว้างขวางในประเทศไทยนั่นเอง

เครื่องดนตรีประเภทดำเนินทำนองที่ประกอบในวงดนตรีนี้ได้แก่ มอญแคง (ฆ้องแผง) ปัดตะนา (ระนาดเล็ก) ตอโร (ตอยอฮอรัน) ปี่ลม กลอง ๑ ชุด และชุดกำกับจังหวะได้แก่ แส้งฮ้อก และ สิ่ง (ฉิ่ง) สำหรับเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีและเครื่องเป่าในวงดนตรีจ๊าดไต มีลักษณะเสียง กลวิธีการบรรเลงรูปแบบทำนองที่เป็นลักษณะเฉพาะ แตกต่างไปจากการบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี หรือปี่พาทย์ของไทย แม้ว่าลักษณะทางกายภาพของเครื่องดนตรีจะมีความใกล้เคียงกัน

การดำเนินโครงการวิจัยโครงการนี้จึงมีความสำคัญด้วยเป็นการศึกษาเชิงลึกด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีในวงดนตรีจ๊าดไต โดยเฉพาะเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีและเครื่องเป่าในเมืองจ๊ากเม (Kyauk Me) รัฐชาน ข้อมูลทางวิชาการดุริยางคศิลป์ จะเป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมการบรรเลงของชาวไทใหญ่ในรัฐชานให้ปรากฏในประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นกับชาวไทใหญ่ ด้วยชาวไทใหญ่เข้ามาร่วมดำเนินวิถีชีวิตอยู่ประเทศไทยอยู่เป็นจำนวนมากนั่นเอง

คณะไต ของครูจายป๊ะห่าน บ้านตองเนา

ภาพที่ ๑ จายป๊ะห่านและนางมาอู (ภรรยา)

คุณครูจายป๊ะห่าน ศิลปินจ๊าดไต เจ้าของคณะลิเกจ๊าดไต “ไต” บ้านตองเนา จังหวัดจ๊กแม ก่อตั้งมาแล้วประมาณ ๓๒ ปี เป็นคณะลิเกจ๊าดไตที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในเมืองจ๊กแมปัจจุบัน มีนักแสดง นักดนตรีในวงหลายคนแต่การเข้า การออกคณะไม่แน่นอน การแสดงจ๊าดไตมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย มีการปรับการนำเสนอแต่ยังคงไว้ซึ่ง แนวคิดที่ไม่เปลี่ยนแปลง ยังคงเป็นการสอน ให้คนในสังคมเป็นคนดี คุณครูจายป๊ะห่านมีความต้องการให้ศิลปะแขนงนี้คงอยู่ สืบไป โดยสร้างคนรุ่นใหม่มาทดแทน ให้มีความรู้ในเรื่องของจ๊าดไต ให้คงอยู่ และทดเทียมศิลปะของชาวพม่าได้ (ป๊ะห่าน, สัมภาษณ์, ๖ มีนาคม ๒๕๕๘)

ภาพที่ ๒ (ซ้าย) เครื่องดนตรีคีย์บอร์ด

ภาพที่ ๓ (ขวา) ตำแหน่งการประสมวงดนตรีจ๊าดไต คณะไต

คณะอ่องฮักเคอ ของครูสร้างแกง บ้านเมืองตั้ง

คณะลิเกจ๊าดไต อ่องฮักเคอ บ้านเมืองตั้ง จังหวัดจ๊อกแม ก่อตั้งโดยครูสร้างแกง มาเป็นเวลา ๗ ปี ปัจจุบันดำเนินกิจการโดย จายหน่อเมือง บุตรคนสุดท้อง ของครูสร้างแกง กิจการลิเกจ๊าดไตคณะอ่องฮักเคอนั้น นับเป็นอาชีพรอง ซึ่งเสริมกับการทำอาชีพค้าขายที่เป็นอาชีพหลักไปด้วยกัน ในหนึ่งปีงานลิเกจ๊าดไต จะมีการว่าจ้างในช่วงเดือน ๑๑ ถึงเดือน ๖ และไม่มีงานในช่วงเดือน ๗ ถึงเดือน ๑๐ สมาชิกในคณะจึงประกอบอาชีพการเกษตรไปด้วย (สร้างแกง, สัมภาษณ์, ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘)

ภาพที่ ๔ ครูสร้างแกง หัวหน้าคณะอ่องฮักเคอ

ลำดับการแสดง

การแสดงลิเกจ๊าดไตของคณะไต เป็นการบรรเลงดนตรีจ๊าดไตผสม ดนตรีสากล โดยแบ่งเป็น ๑๑ ขั้นตอน ได้แก่ การไหว้ครู การบรรเลงโหมโรง (เพลงเปี้ยว) การประกาศรายการแสดง การบรรเลงเพลงขึ้นใหญ่ใหม่สูง ฯลฯ การแสดง นางปอยอู การร้องกวม การรำชุด ๔ คน การร้องกวม การแสดง ละคร การบรรเลงดนตรีสากล และการบรรเลงเพลงลา

การแสดงลิเกจ๊าดไตของคณะอ่องฮักเคอ เป็นการบรรเลงดนตรีจ๊าดไตผสม ดนตรีสากล โดยแบ่งเป็น ๑๐ ขั้นตอน ได้แก่ การบรรเลงโหมโรง (เพลงเปี้ยว)

การไหว้ครู การแสดงนางปอยยู การแสดงนางตะปิ่นแดง (ร้องเดี่ยว) การรำหมู่ ๖ คน การร้องกวม การแสดงละคร การแสดงตลก การแสดงดนตรีสากล ที่เรียกว่าช่วง “เงินชู” การบรรเลงเพลงลา

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบลำดับรายการแสดงของคณะไตและคณะอ่องฮักเคอ

ลำดับ ที่	รายการแสดง	
	คณะไต	คณะอ่องฮักเคอ
๑	การไหว้ครู	การบรรเลงโหมโรง (เพลงเปียว)
๒	การบรรเลงโหมโรง (เพลงเปียว)	การไหว้ครู
๓	การประกาศรายการแสดง	การแสดงนางปอยยู
๔	การบรรเลงเพลงขึ้นใหญ่ใหม่สูง ฯลฯ	การแสดงนางตะปิ่นแดง (ร้องเดี่ยว)
๕	การแสดงนางปอยยู	การรำหมู่ ๖ คน
๖	การร้องกวม	การร้องกวม
๗	การรำชุด ๔ คน	การแสดงละคร
๘	การร้องกวม	การแสดงตลก
๙	การแสดงละคร	การแสดงดนตรีสากล ที่เรียกว่าช่วง “เงินชู”
๑๐	การบรรเลงดนตรีสากล	การบรรเลงเพลงลา
๑๑	การบรรเลงเพลงลา	-

จากรายละเอียดการเปรียบเทียบรายการแสดงของคณะไตและคณะอ่องฮักเคอแสดงให้เห็นว่า เริ่มต้นด้วยการบรรเลงเพลงเปียวหรือการไหว้ครูและจบลงด้วยการบรรเลงเพลงลา ส่วนการแสดงอื่นๆ ขึ้นอยู่กับแต่ละคณะ

เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่ปรากฏพบเพียงอย่างเดียวคือ มอแง ซึ่งลักษณะมอแงของทั้ง ๒ คณะมีจำนวน ๑๗ ใบเท่ากัน มีขนาดและ

เสียงที่ลดหลั่นกันไป แต่ระดับเสียงมองแคงของคณะอ่องฮักเคอ มีเสียงสูงกว่ามองแคง ของคณะไต ๑ เสียง ไม่ปรากฏพบการใช้ปาดยา (ระนาดเหล็ก) เครื่องกำกับจังหวะที่พบได้แก่ กลองเช่าลงปืด และจี่ฮ็อกแสง ซึ่งคณะไตพบการใช้กลองปืด ๕ ใบในกลองชุดเช่าลงปืด และการใช้กลองซีโต ๒ ใบในชุดจี่ฮ็อกแสงอีกด้วย

ภาพที่ ๕ (ซ้าย) มองแคงของคณะไต ของครูจายปีะห่าน

ภาพที่ ๖ (ขวา) มองแคงของคณะอ่องฮักเคอ ของครูสร้างแกง

ระดับเสียงของมองแคงคณะลิเกจ๊าดไตของคณะไตและคณะอ่องฮักเคอ เมื่อเทียบกับขลุ่ยเพียงออ สามารถแสดงระดับเสียงเป็นตารางเปรียบเทียบได้ดังนี้

ตารางที่ ๒ การเปรียบเทียบระดับเสียงและขนาดลูกฆ้องมองแคงของคณะไต และคณะอ่องฮักเคอ

ลำดับ ที่	คณะไต		คณะอ่องฮักเคอ	
	ระดับเสียง	เส้นผ่าน ศูนย์กลาง (นิ้ว)	ระดับเสียง	เส้นผ่าน ศูนย์กลาง (นิ้ว)
๑	ซอลต่ำ	๑๑	ลาต่ำ	๑๐
๒	ลาต่ำ	๑๐	ทีต่ำ	๙

ลำดับ ที่	คณะใต้		คณะอ่องฮักเคอ	
	ระดับเสียง	เส้นผ่าน ศูนย์กลาง (นิ้ว)	ระดับเสียง	เส้นผ่าน ศูนย์กลาง (นิ้ว)
๓	ทีต่ำ	๙	โด	๘.๕
๔	โด	๙	เร	๘.๕
๕	เร	๘	มี	๘
๖	มี	๗.๕	ฟา	๗
๗	ฟา	๗	ซอล	๗
๘	ซอล	๗	ลา	๖.๕
๙	ลา	๖	ที	๖
๑๐	ที	๖	โดสูง	๖
๑๑	โดสูง	๕.๕	เรสูง	๕.๕
๑๒	เรสูง	๕	มีสูง	๕.๕
๑๓	มีสูง	๔.๘	ฟาสูง	๕.๕
๑๔	ฟาสูง	๔.๔	ซอลสูง	๔.๕
๑๕	ซอลสูง	๔.๑	ลาสูง	๔.๕
๑๖	ลาสูง	๔	ทีสูง	๔
๑๗	ทีสูง	๓.๘	โดสูง	๔

จากตารางเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า ระดับเสียงมองแดงของคณะอ่องฮักเคอ มีเสียงสูงกว่าคณะใต้ ๑ เสียง

คำว่า “เซาลงปัด” เป็นภาษาพม่า มีความหมายถึงกลอง ๖ ใบ คำว่า “เซา” แปลว่า เลข ๖ คำว่า “ลง” แปลว่า ลูก คำว่า “ปัด” แปลว่ากลอง เพราะฉะนั้นคำว่า เซาลงปัด จึงหมายถึงกลอง ๖ ลูก ซึ่งประกอบด้วยปัด ๔ ใบ กลองจะคุ่น ๑ ใบ กลองปัดมา ๑ ใบ (กลองขนาดใหญ่) รวมเป็น ๖ ใบ

ภาพที่ ๗ (ซ้าย) กลองเช่าลงปัดของคณะไต

ภาพที่ ๘ (ขวา) กลองเช่าลงปัดของคณะอ่องฮักเคอ

กลองเช่าลงปัดของคณะไต มีจำนวนกลองปัด ๕ ใบ ซึ่งต่างจากกลองปัดของคณะอื่นๆ ที่มีจำนวนเพียง ๔ ใบเท่านั้น

เครื่องกำกับจังหวะที่ใช้ในการบรรเลงวงดนตรีजाไต ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ๓ ชนิด ได้แก่ จี ฮ็อก (หรือต็อก) และแสง เครื่องกำกับจังหวะทั้ง ๓ ชนิดที่กล่าวมานั้น กำหนดให้มีกลองบรรเลงร่วมด้วยที่เรียกว่ากลองซีโต

ภาพที่ ๙ - ๑๐ จี ฮ็อก แสง และกลองซีโตของคณะไต

ภาพที่ ๑๑ - ๑๒ จี้ อ้อก แสง และกลองซีโตของคณะอ่องฮักเคอ

ตารางที่ ๓ การเปรียบเทียบจำนวนเครื่องดนตรีของคณะไตและคณะอ่องฮักเคอ

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	
	คณะไต	คณะอ่องฮักเคอ
๑	มองแคง	มองแคง
๒	กลองเช่าลงบีด (๘ ใบ)	กลองเช่าลงบีด (๖ ใบ)
๓	จี้ อ้อก แสง	จี้ อ้อก แสง
๔	กลองซีโต (๒ ใบ)	กลองซีโต (๑ ใบ)

จากการเปรียบเทียบรูปแบบการประสมวงจำไตของคณะไตและคณะอ่องฮักเคอพบว่า ใช้เครื่องดนตรีลักษณะเดียวกัน แต่มีจำนวนที่ไม่เท่ากัน ซึ่งคณะไตมีจำนวนของเครื่องประกอบจังหวะที่มากกว่า นั่นคือ กลองเช่าลงบีด และกลองซีโต

การวิเคราะห์รูปแบบทำนอง

วงดนตรีจำไต ประกอบด้วยเครื่องดนตรีต่าง ๆ ได้แก่ มองแคง หรือฆ้องแผง ปาตยา หรือระนาดเหล็ก ตอยยฮอร์น จี้ อ้อก แสง และเช่าลงบีด นอกจากนี้เครื่องดนตรีดังกล่าวแล้ว ปัจจุบันพบการนำเครื่องดนตรีสากลเข้ามาผสม ประกอบการแสดงสลับหรือผสมผสานกัน

การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบทำนองเพลงประกอบการแสดงลิเกจ๊าดไตนั้น ผู้วิจัย มุ่งเน้นศึกษารูปแบบจังหวะ และรูปแบบทำนอง โดยได้รับการถ่ายทอดข้อมูลเสียง ตัวอย่างทำนองเพลงโดยมีนักดนตรีประจำคณะลิเกจ๊าดไตคณะอ่องฮักเคอ ของคุณครูสร้างแก บ้านเมืองตั้ง

การศึกษารูปแบบจังหวะ

วงดนตรีจ๊าดไตประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องกำกับจังหวะ คือ จี ฮอกแสง (เครื่องกำกับจังหวะฉิ่ง ฉาบ ฮ็อกหรือต็อก และกลองซีโต) และ เซาล่งปัด (กลองชุด ๖ ใบ) โดยรูปแบบจังหวะในการบรรเลงประกอบวงดนตรี จ๊าดไตนั้นเรียกว่า จี ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ อัตราจังหวะ ได้แก่ จี ๑ คือ รูปแบบจังหวะช้า มักใช้ในการบรรเลงคลอร้อง หรือเป็นการลอยจังหวะ จี ๒ คือรูปแบบอัตราจังหวะปานกลาง และจี ๓ หรือ จีแลน คือรูปแบบจังหวะเร็ว

การศึกษารูปแบบจังหวะของวงดนตรีลิเกจ๊าดไตนั้น ผู้วิจัยศึกษาจากเพลง เปียว หรือเพลงโหมโรงซึ่งพบการใช้รูปแบบจังหวะที่หลากหลาย โดยการบันทึกเสียงจากนักดนตรีจำนวน ๒ ท่าน จากคณะลิเกจ๊าดไต คณะอ่องฮักเคอ ของคุณครูสร้างแก บ้านเมืองตั้ง ได้แก่ จายล่าเกี้ยว นักดนตรีเซาล่งปัด และ ลุงเมียะตาน นักดนตรีจี ฮ็อก แสง

ภาพที่ ๑๓ (ซ้าย) จายล่าเกี้ยว นักดนตรีเซาล่งปัด

ภาพที่ ๑๔ (ขวา) ลุงเมียะตาน นักดนตรีจีฮ็อกแสง

ข้อกำหนดในการบันทึกเสียงกลอง ผู้เขียนกำหนดดังนี้

กลองปัด ๔ ลูก

ลูกที่ ๑ (เสียงสูง)	แทนด้วยหมายเลข ๑
ลูกที่ ๒	แทนด้วยหมายเลข ๒
ลูกที่ ๓	แทนด้วยหมายเลข ๓
ลูกที่ ๔	แทนด้วยหมายเลข ๔

กลองจะคุ่น

หน้าเล็ก (เสียงสูง)	แทนด้วยหมายเลข ๕
หน้าใหญ่ (เสียงต่ำ)	แทนด้วยหมายเลข ๖

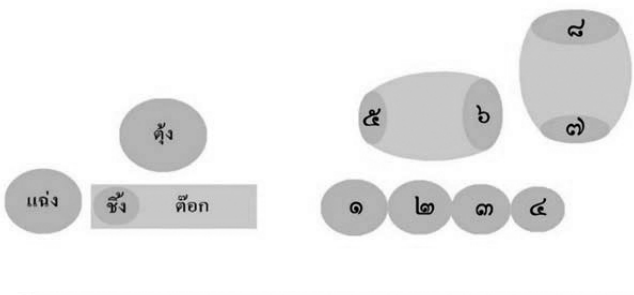
กลองปัดมา

หน้าเล็ก (เสียงสูง)	แทนด้วยหมายเลข ๗
หน้าใหญ่ (เสียงต่ำ)	แทนด้วยหมายเลข ๘

กลองซีโต บันทึกเป็นเสียง

“ตุง”

ฉิ่ง	บันทึกด้วยคำว่า	ซิ่ง (ตามเสียงร้องของนักดนตรีไทใหญ่)
ฉาบ	บันทึกด้วยคำว่า	แง่ง (ตามเสียงร้องของนักดนตรีไทใหญ่)
ฮ็อก	บันทึกด้วยคำว่า	ต็อก (ตามเสียงร้องของนักดนตรีไทใหญ่)

ภาพที่ ๑๕ แผนผังของเครื่องกำกับจังหวะ

รูปแบบจังหวะของเพลงเปี้ยว (โหมโรง) มีการใช้รูปแบบจังหวะที่ต่างต่าง กัน ๘ รูปแบบโดยแบ่งเป็นอัตราจังหวะ จี ๒ หรือ อัตราจังหวะปานกลาง ๗ รูปแบบ และอัตราจังหวะจี ๓ หรือ จีแล่น ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบจังหวะที่ ๑

รูปแบบจังหวะที่ ๑ พบในทำนองเพลงเปี้ยววรรคที่ ๑ โดยพบการใช้ กระสวนจังหวะดังนี้

จี อ้อก แสง	--- จั้ง	--- จั้ง	--- จั้ง	--- จั้ง
ซีโต	--- ตั่ง	--- ตั่ง	--- ตั่ง	--- ตั่ง
เขาลงปัด	----	----	----	----

รูปแบบจังหวะที่ ๑ เป็นอัตราจังหวะจี ๒ หรือการใช้ความเร็วปานกลาง นักดนตรีจี อ้อก แสง ตักลองซีโต พร้อมกับตีเสียงจี (ฉิ่ง) ลงจังหวะหนักของ ทำนองเพลง ส่วนกระสวนจังหวะของเขาลงปัดนั้น พบว่าเป็นการบรรเลงแบบ อิสระ ผู้บรรเลงบรรเลงล้อกับทำนองเพลง มีลักษณะคล้ายกับการบรรเลง เปิงมางคอก

รูปแบบจังหวะที่ ๒

รูปแบบจังหวะที่ ๒ พบในทำนองเพลงเปี้ยววรรคที่ ๒ โดยพบการใช้ กระสวนจังหวะดังนี้

จี อ้อก แสง	--- ต็อก	- แฉ่ง - แฉ่ง	----	- แฉ่ง - แฉ่ง
ซีโต	----	----	--- ตั่ง	----
เขาลงปัด	- ๓ - ๓	- ๖ - ๖	- ๓ - ๓	- ๖ ๖ ๖

รูปแบบจังหวะที่ ๒ เป็นอัตราจังหวะจี ๒ หรือการใช้ความเร็วปานกลาง พบการใช้กระสวนทำนองจี อ้อก แสง จีแสง หรือฉาบ ยืนเสียงไว้ ๒ พยางค์ เว้นไว้ครั้งละ ๑ จังหวะ โดยสลับตีอ้อก ๑ ครั้ง และ กลองซีโต ๑ ครั้ง

ส่วนกระสวนจังหวะของเขาล่งปิดตีกลองปิดใบที่ ๓ สลับกับกลองจะคุ่นหน้าใหญ่ โดยตีกลองจะคุ่นหน้าใหญ่ให้ลงพร้อมกับเสียงแสง หรือ ฉาบ

รูปแบบจังหวะที่ ๓

รูปแบบจังหวะที่ ๓ พบในทำนองเพลงเป็ยววรรคที่ ๓ โดยพบการใช้กระสวนจังหวะดังนี้

จี อ้อก แสง	- - - -	- แฉ่ง - แฉ่ง	- - - -	- แฉ่ง - แฉ่ง
ซีโต	- - - ตู้	- - - ตู้	- - - ตู้	- - - -
เขาล่งปิด	- ๓ - -	- ๓ - -	- ๓ - -	- ๓ - ๓/๖

รูปแบบจังหวะที่ ๓ เป็นอัตราจังหวะจี ๒ หรือการใช้ความเร็วปานกลาง พบการใช้กระสวนจังหวะจี อ้อก แสง โดยตีแสง หรือฉาบยื่นเสียงไว้ ๒ พยางค์ โดยเว้นไว้ครึ่งละ ๑ จังหวะ เช่นเดียวกับรูปแบบจังหวะที่ ๒ แต่ไม่พบการตีเสียงตีก กระสวนจังหวะของกลองซีโต ตีติดต่อกัน ๓ ครั้ง ครึ่งละ ๑ จังหวะ ตามจังหวะตก และกระสวนจังหวะของเขาล่งปิด ตีกลองปิดใบที่ ๓ ติดต่อกัน เป็นการยื่นจังหวะในลักษณะของจังหวะยก ๔ ครั้ง แล้วจึงตีกลองปิดใบที่ ๓ พร้อมกับกลองจะคุ่นหน้าใหญ่ พร้อมกันเป็นการปิดท้ายจังหวะ

รูปแบบจังหวะที่ ๔

รูปแบบจังหวะที่ ๔ พบในทำนองเพลงเป็ยววรรคที่ ๔ โดยพบการใช้กระสวนจังหวะดังนี้

จี อ้อก แสง	- - - ต็อก	- - - -	- แฉ่ง - ต็อก	- - - แฉ่ง
ซีโต	- - - -	- - - -	- ตู้ - -	- - - ตู้
เขาล่งปิด	- - ๓ ๔	- ๓ - ๔	- ๓ - ๔	- ๓ - ๕/๖

รูปแบบจังหวะที่ ๔ เป็นอัตราจังหวะจี ๒ หรือการใช้ความเร็วปานกลาง พบการใช้กระสวนจังหวะกลองเขาล่งปิด ใช้การตีกลองปิดใบที่ ๓ และใบที่ ๔

เป็นจังหวะยืนพื้น แล้วปิดท้ายจังหวะด้วยการตีกลองจะคุ่นทั้งหน้าใหญ่และหน้าเล็กพร้อมกัน การตีเข่าลงปัดนั้น ผู้บรรเลงอาจจะเปลี่ยนไปตีกลองปัดใบอื่น ๆ ในลักษณะของกระสวนจังหวะเดียวกันนี้

รูปแบบจังหวะที่ ๕

รูปแบบจังหวะที่ ๕ พบในทำนองเพลงเปี้ยววรรคที่ ๕ โดยพบการใช้กระสวนจังหวะดังนี้

จี ฮ็อก แสง	--- แฉ่ง	--- แฉ่ง	- แฉ่ง - ต็อก	- แฉ่ง - แฉ่ง
ซีโต	--- ตุง	----	----	----
เข่าลงปัด	--- ๕/๖	-- ๓ ๔	-- ๓ ๔	- ๓ - ๔

รูปแบบจังหวะที่ ๕ เป็นอัตราจังหวะจี ๒ หรือการใช้ความเร็วปานกลาง กระสวนจังหวะของจี ฮ็อก แสง พบการตีเสียงแฉ่งหรือฉาบยืนพื้น โดยการตีในจังหวะที่ ๑ และจังหวะที่ ๒ ตีในลักษณะจังหวะตก ในจังหวะที่ ๓ ตีในลักษณะของจังหวะยก พร้อมกับตีเสียงต็อก เป็นลูกตกในจังหวะเดียวกัน และจังหวะที่ ๔ ตีแฉ่ง หรือฉาบ ๒ ครั้งเป็นการปิดท้ายจังหวะ กลองซีโตนั้นพบการตีเพียงครั้งเดียวในจังหวะที่ ๑ พร้อมเสียงแฉ่งหรือฉาบ

กระสวนจังหวะของกลองเข่าลงปัด เริ่มจากการตีกลองจะคุ่นหน้าใหญ่และหน้าเล็กพร้อมกันในจังหวะตก ของจังหวะที่ ๑ และตีกลองปัดใบที่ ๓ และ ใบที่ ๔ ยืนพื้นอีก ๓ จังหวะ

รูปแบบจังหวะที่ ๖

รูปแบบจังหวะที่ ๖ พบในทำนองเพลงเปี้ยววรรคที่ ๖ โดยพบการใช้กระสวนจังหวะดังนี้

จี ฮ็อก แสง	- แฉ่ง - ต็อก	- แฉ่ง - ต็อก	- แฉ่ง - แฉ่ง	- แฉ่ง - -
ซีโต	----	----	--- ตุง	- ตุง - -
เข่าลงปัด	- ๓ - ๔	- ๒ - ๔	- - ๕/๖	- ๕/๖ - -

รูปแบบอัตราจังหวะที่ ๖ เป็นอัตราจังหวะจี ๒ หรือการใช้ความเร็วปานกลาง พบการใช้กระสวนจังหวะของจี อ้อก แสง โดยการตีเสียงฉิ่งในลักษณะจังหวะยกขึ้นพื้น ตีเสียงตอกในจังหวะที่ ๑ - ๒ ในลักษณะจังหวะตก แล้วตีเสียงฉิ่งในจังหวะที่ ๓ - ๔ โดยจังหวะที่ ๔ นั้น ปิดท้ายจังหวะด้วยจังหวะยก

กลองซีโต ตีให้ตรงกับเสียงฉิ่งในจังหวะที่ ๓ - ๔ คือ จังหวะตกในจังหวะที่ ๓ แล้วปิดท้ายด้วยจังหวะยกในจังหวะที่ ๔ กลองเช่าลงปัด ในจังหวะที่ ๑ - ๒ พบการตีกลองปัดใบที่ ๓ คู่กับใบที่ ๔ และใบที่ ๒ คู่กับใบที่ ๔ และจังหวะที่ ๓ - ๔ นั้น ตีกลองจะคุ่น หน้าใหญ่และหน้าเล็กพร้อมกัน เป็นการปิดท้ายจังหวะเช่นเดียวกับ การตีเสียงฉิ่ง และกลองซีโต

รูปแบบจังหวะที่ ๗

รูปแบบจังหวะที่ ๗ พบในทำนองเพลงเปี้ยววรรคที่ ๗ และทำนองเพลงวรรคที่ ๘ โดยพบการใช้กระสวนจังหวะดังนี้

จี อ้อก แสง	- ฉิ่ง - -	- ฉิ่ง - ต็อก	- ฉิ่ง - -	- ฉิ่ง - ต็อก
ซีโต	- - - -	- ตึง - -	- - - -	- ตึง - -
เช่าลงปัด	- ๓ - ๖	- ๓ - ๖	- ๓ - ๖	- ๓ - ๖

รูปแบบอัตราจังหวะที่ ๗ เป็นอัตราจังหวะจี ๒ หรือความเร็วปานกลาง พบการใช้กระสวนจี อ้อก แสง โดยการตีเสียงฉิ่ง ยกขึ้นพื้นในลักษณะของจังหวะยก โดยตีเสียงตอกเป็นจังหวะตก ในจังหวะที่ ๒ และจังหวะที่ ๔ กลองซีโตนั่น ตีพร้อมกับเสียงฉิ่งในลักษณะจังหวะยก ในจังหวะที่ ๒ และจังหวะที่ ๔ ส่วนกลองเช่าลงปัดนั้น ตีกลองปัดใบที่ ๓ คู่กับกลองจะคุ่นหน้าใหญ่เป็นจังหวะยกขึ้นพื้น

รูปแบบจังหวะที่ ๘

รูปแบบจังหวะที่ ๘ พบในทำนองเพลงเปี้ยววรรคที่ ๙ โดยพบการใช้กระสวนจังหวะดังนี้

จี อ้อก แสง	- แฉ่ง - ต้อก	- แฉ่ง - ต้อก	- แฉ่ง - ต้อก	- แฉ่ง - ต้อก
ซีโต	----	----	----	----
เช่าลงปัด	----	- ๖ - ๓	----	- ๖ - ๓

รูปแบบจังหวะที่ ๘ เป็นการอัตราจังหวะ จี ๓ หรือ จีแลน (แลน แปลว่าวิ่ง) พบกระสวนจังหวะ จี อ้อก แสง โดยตีแสง หรือฉาบ ในลักษณะของจังหวะ ยกและตีเสียงต้อกในลักษณะของจังหวะตก กระสวนจังหวะของเช่าลงปัด พบการตีกลองใบที่ ๖ และใบที่ ๓ และพบการใช้วิธีการตีแบบรวล่อยจังหวะผสมอยู่อีกด้วย ในรูปแบบจังหวะนี้ ไม่พบการใช้กลองซีโต

จากการศึกษารูปแบบจังหวะของเพลงเปียว พบการใช้รูปแบบจังหวะ หรือ จี ที่หลากหลาย ทำนองเพลงจำดไตในแต่ละวรรค เมื่อถึงทำนองจบวรรค หรือ ท่อน นักดนตรีมักมีการย้ายเสียงสุดท้ายของวรรค เป็นสำนวนที่คุ้นหู เปรียบเหมือน การให้สัญญาณว่าสิ้นสุดทำนองเพลงลงแล้ว และการย้ายเสียงสุดท้ายของวรรคนี้ ผู้บรรเลงเครื่องกำกับจังหวะจี อ้อก แสง และกลองเช่าลงปัด จะเน้นจังหวะสุดท้ายนี้ไปพร้อมๆ กับผู้บรรเลงทำนองเสมอ

รูปแบบจังหวะทั้ง ๘ รูปแบบ พบการใช้อัตราจังหวะ จี ๒ คือความเร็วนปานกลาง และจี ๓ (จีแลน) หรืออัตราเร็ว ซึ่งการใช้จี ๓ นี้ พบในทำนองเพลงวรรคสุดท้ายที่แสดงถึงการจบการบรรเลง คล้ายรูปแบบการบรรเลงอัตราจังหวะขึ้นเดียวในเพลงเถา หรือ เพลงเร็วในเพลงประเภทเพลงเรื่อง รูปแบบจังหวะทั้งหมดที่กล่าวมาไม่พบการใช้กลองปัดมาในรูปแบบใดเลย กระสวนจังหวะของจี อ้อก แสง กลองซีโต และเช่าลงปัดในแต่ละรูปแบบ ผู้บรรเลงยังสามารถพลิกเพลงรายละเอียดของกระสวนจังหวะ ให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักและให้เข้าทำนองเพลงได้อีกด้วย

รูปแบบทำนองเพลงเปียว (โหมโรง)

เพลงเปียวเป็นทำนองเพลงที่ใช้บรรเลงตอนขึ้นต้นการแสดง เปรียบได้กับการบรรเลงเพลงโหมโรง เพลงเปียวนี้ เป็นการบรรเลงเครื่องดนตรีเพียงอย่างเดียว

ไม่มีการขับร้องประกอบ การศึกษาลักษณะของบทเพลงจึงจำเป็นต้องอาศัยการจำแนกรรคเพลงจากรูปแบบจังหวะ จี ฮ็อก แสง ประกอบกับกลองเช่าลงปัดตามที่ได้อภิปรายการวิเคราะห์ที่ไปข้างต้น

ทำนองเพลงเปียนี่ เป็นการสาธิตทำนองการบรรเลงมองแคงจาก ลุงจ่าน บรรเลงร่วมกับเครื่องประกอบจังหวะ คือ จีฮ็อกแสง โดย ครูเมื่อยะดาน และ กลองเช่าลงปัดโดยจายล่าเกียว

ภาพที่ ๑๖ ลุงจ่าน ผู้สาธิตทำนองเพลงจ๊าดไต

วรรคที่ ๑ (จังหวะจี รูปแบบที่ ๑)

- - มี่	- มี่ มี่ รี่	- รี่ รี่ มี่	- มี่ มี่ ล	- ล ล ล	- ล - ท	- ท - รี่	- รี่ - มี่
- มี่ - ล	- ล - มี่	- มี่ - รี่	- รี่ - มี่	- มี่ - ฟ	- ฟ - รี่	- รี่ - ต	- ต - ท
- ท - ล	- ล - ท	- ท - ต	- ต - ท	- ท - ล	- ล - มี่	- มี่ - รี่	- รี่ - ท
- ท - มี่	- มี่ - ท	- ต - ล	- ช - ล	- ท - รี่	- รี่ - ล	- ท - รี่	- รี่ - รี่
- - - ท	- ต - ล	- ล - ท	ท ทท ม	- ฟ - ม	- ฟ - ล	- ล ล ท	- - - ล
- ฟ - ม	- ม ม ล	- ท - ช	- - - ฟ	- - - ม	- - - ฟ	- ม - ร	- ล - ท
- ต - รี่	- - - รี่						

วรรณคดี ๒ (จังหวะจี รูปแบบที่ ๒)

- - - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - ท	- ท - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - ฟี่	- ฟี่ - มี่
- ฟี่ - รี่	- มี่ - ท	- ท - มี่	- มี่ - ท	- ท - ตี่	- - - ตี่ ท	- ตี่ - ล	- ฟี่ มี่ ร
- ฟ - ล	- ท - ล	- ท - ล	- ท - มี่	- มี่ - รี่	- - - รี่	- รี่ - มี่	- มี่ - ล
- ท - ตี่	- - - ท	- ตี่ - ล	- ฟี่ มี่ ร	- ฟ - ล	- ท - ท	- ท - มี่	- - - ท
- ท - ตี่	- ตี่ - ท	- ตี่ - ล	- ท - ซ	- ล - ซ	- ล - ซ	- ล - ซ	- ล - ตี่
- ตี่ - ท	- ตี่ - ล	- ท - รี่	- รี่ - รี่	- - - มี่	- มี่ - ท	- ท - มี่	- มี่ - รี่
- รี่ - มี่	- ท - ล	- ท - ล	- ล - ท	- - - ตี่	- ตี่ - ท	- มี่ - รี่	- รี่ - รี่
- - - ท	- ตี่ - ล	- ล - ท	- ท - ม	- ฟ - ม	- ฟ - ล	- ล - ท	- - - ล
- ฟ - ม	- - - ล	- ท - ซ	- ซ - ล	- ฟ - ม	- - - ฟ	- ม - ร	- ล - ท
- ตี่ - รี่	- รี่ - รี่						

วรรณคดี ๓ (จังหวะจี รูปแบบที่ ๓)

- - - ล	- - - ล	- ล - ท	- ท - ล	- ท - ล	- ฟ - ม	- ร - ล	- - - ล
- ล - ท	- - - รี่	- รี่ - มี่	- มี่ - ท	- ตี่ - ล	- ซ - ล	- ท - รี่	- มี่ - ล
- ท - รี่	- รี่ - รี่	- - - ท	- ท - ล	- ล - ท	- - - ท ล	- ท - ล	- ล - ท
- ท - รี่	- รี่ - มี่	- มี่ - ฟี่	- ฟี่ - รี่	- รี่ - ตี่	- ตี่ - ท	- ท - ล	- ล - ท
- ท - รี่	- รี่ - มี่	- มี่ - ฟี่	- รี่ - ตี่	- รี่ - ตี่	- รี่ - ท	- ตี่ - ล	- ล - ตี่
- ตี่ - ท	- ตี่ - ล	- ท - รี่	- รี่ - รี่	- - - ท	- ตี่ - ล	- ล - ท	- ท - ม
- ฟ - ม	- ม - ฟ	- ล - ท	- - - ล	- ท - ม	- - - ล	- ท - ซ	- ซ - ฟ
- ฟ - ม	- - - ฟ	- ม - ร	- ล - ท	- ตี่ - รี่	- รี่ - รี่		

วรรคที่ ๔ (จิงหะจี รูปแบบที่ ๔)

- - - มี่	- มี่ - ท	- ท - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - รี่	- รี่ - รี่	- มี่ - ตี่	- - - ท
- ตี่ ท ล	- ช - ล	- ท - ล	- ท - รี่	- - - ตี่	- รี่ - ท	- ตี่ ท ล	- ล - ตี่
- ตี่ - ท	- ตี่ ท ล	- ท - รี่	- รี่ - ตี่	- - - ท	- ตี่ ท ล	- ท - รี่	- รี่ - รี่

วรรคที่ ๕ (จิงหะจี รูปแบบที่ ๕)

- - - ล	- - ท ล	- ท - ล	- ฟ - ม	- ฟ - ล	- ท - ล	- ท - ล	- ท - รี่
- รี่ - มี่	- มี่ - ล	- ท - ตี่	- ตี่ - ท	- ตี่ - ล	- ล - ตี่	- ตี่ - ท	- ตี่ - ล
- ท - รี่	- รี่ - รี่	- - - ท	- ตี่ ท ล	- ล - ท	- - - ม	- ฟ - ม	- ม - ฟ
- ล - ท	- - - ล	- ท - ม	- - - ล	- ล - ช	- ช - ฟ	- ฟ - ม	- ม - ฟ
- ม - ร	- ล - ท	- ตี่ - รี่	- รี่ - รี่				

วรรคที่ ๖ (จิงหะจี รูปแบบที่ ๖)

- - - ท	- ท - ล	- ล - ล	- ล - ท	- ท - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - รี่	- รี่ - รี่
- มี่ - ตี่	- - - ท	- ท - ล	- ล - ท	- ท - รี่	- รี่ - มี่	- มี่ - ตี่	- ตี่ - ท
- ตี่ ท ล	- ช - ล	- ท - รี่	- มี่ - ล	- ท - รี่	- รี่ - รี่	- - - -	- - - -
- - - ล	- - ท ล	- ท - ล	- ล - ท	- ท - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - รี่
- รี่ - มี่	- มี่ - ล	- ล - ท	- ท - ล	- ล - ท	- ท - รี่	- รี่ - มี่	- มี่ - ท
- ตี่ - ล	- ช - ล	- ท - รี่	- มี่ - ล	- ท - รี่	- รี่ - รี่	- - - ท	- ตี่ - ล
- ล - ท	- ท - ม	- ฟ - ม	- ม - ฟ	- ล - ท	- - - ล	- ท - ม	- - - ล
- ท - ช	- ช - ฟ	- ฟ - ม	- ม - ฟ	- ม - ร	- ล - ท	- ตี่ - รี่	- รี่ - รี่

วรรคที่ ๗ (จังหวะจี รูปแบบที่ ๗)

- - - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - ท	- ท - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - ฟี่	- ฟี่ - รี่
- มี่ - ตั้	- ตั้ - ท	- ท - มี่	- มี่ - ท	- ท - ตั้	- ตั้ - ท	- ตั้ - ล	- ฟี่ มี่
- ฟ - ล	- ท - ล	- ท - ล	- - - มี่	- มี่ - รี่	- รี่ - รี่	- รี่ - มี่	- - - ล
- ท - ตั้	- - - ท	- ตั้ - ล	- ฟี่ มี่	- ท - ล	- ล - ท	- ท - มี่	- มี่ - ท
- ท - ตั้	- ตั้ - ท	- ตั้ - ล	- ท - ซ	- ล - ซ	- ล - ซ	- ล - ซ	- ล - ตั้
- ตั้ - ท	- ตั้ ท ล	- ท - รี่	- รี่ - รี่				

วรรคที่ ๘ (จังหวะจี รูปแบบที่ ๗)

- - - มี่	- มี่ - ท	- ท - มี่	- มี่ - รี่	- รี่ - มี่	- มี่ - ล	- ท - ล	- ล - ท
- ท - ตั้	- ตั้ - ท	- ท - รี่	- รี่ - รี่	- - - ท	- ตั้ - ล	- ล - ท	- - - ม
- ฟ - ม	- ม - ฟ	- ล - ท	- - - ล	- ท - ม	- - - ล	- ท - ซ	- ซ - ฟ
- ฟ - ม	- - - ฟ	- ม - ร	- ล - ท	- ตั้ - รี่	- - - รี่		

วรรคที่ ๙ (จังหวะจี รูปแบบที่ ๘ จี ๓ หรือ จีแลน)

- - - ล	- ล - ล	- ล - ท	- ท - ล	- ท - ล	- ฟ - ม	- ร - ล	- ล - ล
- ล - ท	- ท - รี่	- รี่ - มี่	- มี่ - ท	- ตั้ - ล	- ซ - ล	- ท - รี่	- มี่ - ล
- ท - รี่	- รี่ - รี่	- - - ท	- ท - ล	- ล - ท	- ท - ล	- ท - ล	- ล - ท
- ท - รี่	- รี่ - มี่	- มี่ - ฟี่	- ฟี่ - รี่	- รี่ - ตั้	- ตั้ - ท	- ท - ล	- ล - ท
- ท - รี่	- รี่ - มี่	- มี่ - ฟี่	- ฟี่ - รี่	- มี่ - ตั้	- ตั้ - ท	- ตั้ - ล	- ล - ตั้
- ตั้ - ท	- ตั้ - ล	- ท - รี่	- - - รี่	- มี่ - ท	- - - ล	- ล - ท	- ท - ม
- ฟ - ม	- - - ฟ	- ล - ท	- - - ล	- ท - ม	- - - ล	- ท - ซ	- ซ - ฟ
- ฟ - ม	- - - ฟ	- ม - ร	- ล - ท	- ตั้ - รี่	- - - รี่		

วรรณคดี ๑๐

ทำนองวรรณคดี ๑๐ เหมือนกับทำนองกับวรรณคดี ๗

วรรณคดี ๑๑ (จังหวัดจันทบุรี รูปแบบที่ ๘ จี ๓ หรือ จีแลนด์)

- - - มี่	- มี่ - รั	- รั - มี่	- มี่ - ล	- ท - ล	- ล - ท	- - - รั	- รั - มี่
- มี่ - ล	- ท - มี่	- มี่ - รั	- รั - มี่	- มี่ - ฟ	- ฟ - รั	- มี่ - ต	- รั - ท
- ท - ล	- ล - ท	- ท - ต	- ต - ท	- ต - ล	- ท - มี่	- มี่ - รั	- รั - ท
- ท - มี่	- มี่ - ท	- ต - ล	- ช - ล	- ท - รั	- - - ล	- ท - รั	- - - รั

วรรณคดี ๑๒ (จังหวัดจันทบุรี รูปแบบที่ ๘ จี ๓ หรือ จีแลนด์)

- - - ท	- - - ล	- ท - ล	- ท - ล	- ท - มี่	- มี่ - ล	- ล - ท	- ท - รั
- รั - มี่	- มี่ - ท	- ต - ล	- ช - ล	- ท - รั	- มี่ - ล	- ท - รั	- - - รั
- - - ท	- ต - ล	- - - ท	- - - ม	- ฟ - ม	- - - ฟ	- ล - ท	- - - ล
- ท - ม	- - - ล	- ท - ช	- ช - ฟ	- ฟ - ม	- - - ฟ	- ม - รั	- ล - ท
- ต - รั							

ภาพที่ ๑๗ รูปแบบวงดนตรีจาดไต คณะอ่องฮักเคอ ของคุณครูสร้างแกง
บ้านเมืองตั้ง

จากการศึกษา ผู้วิจัยสามารถแบ่งวรรคเพลงตามรูปแบบจังหวะของเครื่องกำกับจังหวะ ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้น พบรูปแบบทำนอง ๑๒ วรรคเพลง โดยที่ทำนองเพลงวรรคที่ ๑๐ และวรรคที่ ๗ มีลักษณะเหมือนกันทุกประการ คือการซ้ำทำนอง ส่วนทำนองเพลงที่เหลือ เป็นรูปแบบทำนองที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

สำนวนเพลงที่เป็นลักษณะโดดเด่นของเพลงจำไต คือสำนวนการลงจบ ในเพลงเปียวนี้ พบการใช้สำนวนลงท้ายทำนองเพลงเช่นเดียวกัน ซึ่งสำนวนการลงท้ายทำนองเพลงของเพลงเปียวนี้ ไม่พบการย่ำเสียงจบ เป็นเพียงสำนวนลงจบเพื่อให้สัญญาณ หรืออาจเป็นการซ้ำทำนองคล้ายกับรูปแบบเพลงเชิดในเพลงไทย

การศึกษายานวิจัยเรื่องวัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีไทใหญ่ ประเภทเครื่องดีและเครื่องเป่าในเมืองจ๊อกแม รัฐชาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา^๑ ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ ลักษณะเสียงระเบียนวิธีการบรรเลง รวมไปถึงบทเพลงที่นำมาบรรเลงด้วยเครื่องดนตรี ประเภทเครื่องดีและเครื่องเป่าของชาวไทใหญ่ ณ เมืองจ๊อกแม ในรัฐชาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยปรากฏพบคณะจำไตในพื้นที่เมืองจ๊อกแมปรากฏ ๒ คณะใหญ่ได้แก่คณะไตของครูจายปะห่าน บ้านตองเนา กับคณะอ่องฮักเคอ บ้านเมืองตั่ง ลิกะจำไต ซึ่งปรากฏพบการใช้ดนตรีจำไตที่เป็นดนตรีพื้นบ้าน และเครื่องดนตรีสากลในการบรรเลงประกอบการแสดงลิกะจำไต อีกทั้งยังปรากฏการใช้บทเพลงจำไตเหมือนกันได้แก่เพลงขึ้นใหญ่ใหม่สูงเมืองไต เพลงต่างสุตต่างเฮา และมีการใช้เพลงอ่องหย่าอ่องจองใช้เป็นเพลงลา สำหรับบทเพลงที่ใช้ประกอบบรรำจะใช้จังหวะจี ๒ ทำนองเพลงของการแสดงจำไตมักเป็นทำนองเดียวกัน แต่การนำไปใช้ขึ้นอยู่กับว่าจะกำหนดให้เป็นจังหวะใด เช่น จังหวะจี ๑ จังหวะจี ๒ จังหวะ จีแลน เป็นต้น ซึ่งวัฒนธรรมการบรรเลงจำไตจะต้องบรรเลงเริ่มต้นด้วยเพลงโหมโรง มีลักษณะเป็นเพลงชุด เรียกว่า “เปียว” และจะต้องบรรเลงเพลงลาเมื่อจบการแสดงทุกขั้นตอนด้วยเพลงอ่องหย่าอ่องจอง

เครื่องดนตรีจำได้ประเภทเครื่องดี ของทั้ง ๒ คณะพบเพียงอย่างเดียวเท่านั้น คือ มอญแคน มีขนาดและเสียงที่ลดหลั่นกันไป จำนวน ๑๗ ใบ ซึ่งเครื่องดนตรีมอญแคนของทั้ง ๒ คณะนั้น เมื่อเทียบเสียงตามระบบเสียงดนตรีไทยแล้วพบว่าเสียงไม่เหมือนกัน และไม่ปรากฏพบการใช้เครื่องดนตรีปาดยา เครื่องประกอบจังหวะที่พบ ได้แก่ กลองเช่าลงปัด และจ๊ออีกแสง ซึ่งคณะได้พบการใช้กลองปัด ๕ ใบในกลองชุดเช่าลงปัด และการใช้กลองซีโต้ ๒ ใบ ในชุดจ๊ออีกแสงอีกด้วย

การศึกษาเรื่องวัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีไทใหญ่ ประเภทเครื่องดีและเครื่องเป่าในเมืองจ๊อแม รัฐซาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมอื่น ๆ ต่อไป

รายการอ้างอิง

จำน. สัมภาษณ์. ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘.

ปิยะนัน. สัมภาษณ์. ๖ มีนาคม ๒๕๕๘.

เมื่อยะตาน. สัมภาษณ์ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘.

ล่าเกียว. สัมภาษณ์ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘.

สง่าง. สัมภาษณ์. ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘.